

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Glasni 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Racin, Pula

četvrtak, 30. ožujka 1916.

Tiskom i nakl-dom
Jos. Krumpötlé, Pula

Broj 259

Daljnji uspjesi Nijemaca na zapadnoj fronti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 29. ožujka. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Jučer je bila ljetalačka djelatnost upravo živa na obim stranama. Mnoga smo neprijateljska ljetala prisilili na povratak vatrom i vlastitim ljetalima. Ruski je dvoplošač, što ga je naše topništvo pogodilo, pao istočno od Bučca za neprijateljskim redovima. Od bomba neprijateljskih aviatičara nije bilo na našoj strani nikakovih šteta.

Naši su letjoci bacili obiljno bombe na nekoliko mjesta za ruskom frontom te im se je opazilo uspjeha. Inače nema nikakovih događaja od kakove važnosti.

Talijansko bojište.

Živahne su topovske borbe na goričkom mostobranu i u odsjeku doberdopske visoravni potrajale i jučer sve do noći. Ali nije došlo do nikakovih novih navala. Istočno od Selca prodrli su Talijani u nekoliko jaraka, koje mi sada od njih čistimo. U odsjeku Plöcken suzbile su naše čete na novo više neprijateljskih nasrtaja.

Položaj je inače nepromijenjen.

Na mnogim odsjecima fronte grade Talijani utvrde za svojim ledjima.

Jugoistočno bojište.

Nikakovog važnijeg događaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. H ö f e r, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 29. ožujka. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Južno od St. Eloi otelet su na novo Englezima jednu od minskih rupa, što su ju bili zaposjeli. Na lijevoj obali Moze osvojili su naše čete na juriš s malenim gubicima više linija duboke francuske položaje sjeverno od Malancourta u širini od 2000 m. te su prodrli u sjevero-zapadni dio sela. Zarobili smo 12 časnika i 486 neranjenih vojnika i zaplijenili 1 top i 4 strojne puške.

Istočno bojište.

Dočim nijesu jučer Rusi opetovali svojih navala na sjevernim odsjecima, nastavljali su oni dan i noć južno od Narockog jezera svoja uzaludna nastojanja. Naše su čete suzbile neprijatelja sedam puta. Njemačka je skupina ljetala bacila bomba na

neprijateljske kolodvorske uredjaje osobito u Molodečnu.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 29. ožujka. (D. u.) Glavni stan javlja:

Naše je obalno topništvo spriječilo navalu ruskih podmornica na luku Zunguldak. Podmornice su izčeznule, čim su opazile, da ih naša ljetala proganjaju. Naše je ljetalo bacilo 5 bomba na prijevozne parobrode u zalivu Kefalos, kao što i na tri velika skladišta, te je prouzročilo požar.

S ostalih fronta nema nikakovog važnijeg događaja.

Brzjavni.

Rat.

Vojne pripreme u Portugalskoj.

Ženeva, 29. Portugalska pozivlje podoružje pjesadnju, potražuje automobile, konje i razna prijevozna sredstva. Svakim danom stižu iz sjeverne Amerike parobrodi s ratnim materijalom u portugalske luke.

Austro-Ugarska.

„Ratni krst za civilne zasluge“.

Beč, 29. (D. u.) List Wiener Zeitung objelodanjuje statute „Ratnog krsta za civilne zasluge“, što ga je Njegovo Veličanstvo ustanovilo previšnjim ručnim pismom od 16. kolovoza 1915. Podjeljivati će Njegovo Veličanstvo radi civilnih zasluga u raznim slučajevima od nadležnih mjesta na odlikovanje predloženim mu osobama, koje su se u svezi sa sadašnjim ratom velikom revnošću i požrtvovošću iskazali osobito korisnim zaslugama na civilnom polju, te su se time pokazali vrijedni da odlikovanje prime. Ratni će se krst podjeljivati u 4 reda. Ne će se za to izdavaliti nikakove povelje.

Balkan.

Osuda u sofijskom procesu.

Sofija, 29. (D. u.) Pala je osuda u sofijskom procesu. Četiri optuženika, t. j. jedan pričuvni časnik, jedan žurnalista i 2 kapetana bugarskog pomorskog društva, osuđeni su na doživotnu tamnicu. Jedan je od dvojice kapetana Rus. Odrješena su 2 optuženika, t. j. jedan publicist i jedan trgovac pokućnava.

Reforma kalendara u Bugarskoj.

Sofija, 27. U jučerašnjoj sjednici saboranja u zakonskoj osnovi glede uvođenja gregorijanskog kalendara govorio je govornik prijašnje rusofilske

narodne stranke, profesor starobugarskog prava Bobčev proti osnovi, jer da povrjeduje prava bugarske crkve; osim toga da je gregorijanski kalendar upravo tako pogrešan kao i julijanski. Neka se prepusti crkvi, koji kalendar hoće da uvede. Ministar pravde Popov odlučno je zabacio stajalište opozicije, kao da hoće vlada povrijediti crkveno pravo: nasuprot neka bude crkvi sloboda, da praznike po svojoj volji odredi. Rasprave još traju.

Rusija.

S ruskog državnog vijeća.

Petrograd, 29. (D. u.) Prvi je odio državnog vijeća po ispitauju prilika, koje vladaju u nedostatnoj i nikad pravočasnoj dobavi ratne municije, zaključio, da se istraže optužbe, koje oterecuju bivšeg ratnog ministra Suhomlinova i bivšeg šefa uprave za artiljeriju generala Kusmina-Karavajeva. Car je povjerio istragu senatoru Kusminu.

Francuska.

Sjednice pariškog vijeća.

Paris, 29. (D. u.) Havasov ured javlja: Vijeće je alijiraca održalo jučer svoju zaključnu sjednicu te je prihvatilo jednoglasno sljedeće zaključke: Zastupnici alijirskih vlada nastavljaju potpunu zajednicu ciljeva alijiraca i njihovu solidarnost, potvrđuju sve mjere, koje su poduzeli da ostvare zajedničku akciju na zajedničkim frontama. Pod time razumjevaju jedinstvo u vojničkim akcijama, kojim se osigurava sporazum što su njihovi glavni stanovi međusobno uglavili: jedinstvene gospodarstvene akcije, čije se uređenje ima na posebnom sastanku izvršiti: jedinstvo diplomatskih akcija, kojim se zajamčuje njihova nepokolebiva volja, da će nastaviti borbu sve do pobjede zajedničke stvari.

Prama tomu gospodarstveni sastanak, koji će se u Parizu održati, imati će zadaću, da im predloži mjere, koje bi bile umjestne, da ustvare njihovu solidarnost na gospodarstvenom polju.

Italija.

Italija proti slavenskim sanjama glede Jadrana.

Lugano, 29. Nacionaliste pozivlju vladu, da se povodom proklamacije slavenskog odbora u pariškim listovima, odlučno izjavi, da Italija ne priznaje slavenskih političkih zahtjeva glede Adrije.

Događaji na moru.

U Portugalskoj zaplijenjeni brodovi neoporabivi.

Haag, 29. List Daily Express javlja iz Lisabona: Ispitivanje je zaplijenjenih njemačkih brodova po englesko-portugalskoj pomorskoj komisiji dovršeno. Kako je ustanovljeno, mogu se staviti samo tri njemačka broda u promet odmah, pet

za neke četiri sedmice, a ostatak tek za kojih pet mjeseci, jer su po kapetanima određene ostete veoma teške.

Sudbina engleskog razarača Medusa.

Y m u i d e n, 28. (D. u.) Otvamo pripjeli ribarski parobrod javlja, da je naišao 28. o. mj. u vodama zapadno od Schlesviga na usidreni engleski razarač sa tri dimnjaka, koji je nosio ime Medusa. Prednji je dio razarača bila nasukana, a stražnji je dio broda, na kojem je lebdjela engleka zastava, bio pod vodom. Posada je bila napustila brod.

Amerika.

Američani umirili se.

L o n d o n, 29. (D. u.) Po Times-ovoj vijesti iz New-Yorka tamo se općenito drži, da sad američka javnost manje traži od svoje vlade, da energično postupa, pošto se je ustanovilo, da su se svi Američani, koji su bili na brodu Sussex spasilili. Predsjednik ne će moći stoga računati, bude li se u senatu siliilo na prekinuću diplomatskih odnosa sa Njemačkom, na potporu, koju je inače očekivao.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

P e t r o g r a d, 26. Službeni izvještaj od 25. o. mj.:

Zapadna fronta.

U odsječku kod Rige topnici i pješadijski bojevi. U odsječku Jakobstadi nastavljaju naše čete svoje uspjehe dalje prema jugoistoku od Augustinhofa. Iza žestokog su boja osvojile utvrđeni dio sela Epukin (3 kilometra jugoistočno od Augustinhofa) te su ondje odbile više njemačkih protunapadaja. Na lijevom krilu odsječka Jakobstadi, južno od Liuenhofa, razvili su se također bojevi. U odsječku Dvinskoga napredovale su naše čete, koje mjesticime utvrđuju osvojeno zemljište. Sjeverno od jezera Widys napale su naše čete neprijateljski jedan položaj u okolici sjeverozapadno od jezera Sekly. Uza svu veoma žestoku neprijateljsku topničku vatru pošli su našim četama za rukom, da svladaju više sprječavajućih protivničkih linija. Nijemci su rabili eksplozivne metke. Sjeverozapadno od postave skrpijele su naše baterije uspjelom vatrom pokušaj neprijatelja, da pod zaštitom sniježne mećave popravi našom vatrom razorene zaprijeke. Dalje prema jugu do moćvara Rokitno, a i ondje bojevi s vatrom. Ovdje je u pojedinim odsjecima bila topovska vatra veoma žestoka.

Galijska fronta.

Položaj nepromijenjen.

Na Crnom moru.

Na anatolskoj su obali potopili naši razarači šestnaest jedrenjaca.

Kaukaska fronta.

Naše napredovanje neprestano traje.

Francuska.

P a r i s, 26. Službeni izvještaj u 11 sati prije podne:

Zapadno od rijeke Maas žestoka topovska vatra između sela i šume Malancourt. Pred našim položajima u drugoj liniji nikakvog djelovanja pješadije. Istočno od rijeke Maas i u području Woewre djelomično isprekidano topovsko djelovanje. Naše se topništvo pokazalo veoma živahnim na čitavoj fronti, osobito u okolišu od Grimaucourta, gdje je hitac iz jedne od naših baterija izazvao više eksplozija, i u okolišu od Hauville, gdje smo razorili važan dovoz. Zapadno od Pout-a-Moussona digao je hitac iz jednoga od naših strjeljačkih jarača, koji je bio uperen proti kriču Nijemaca, skladište granata u zrak. Naši dalekosežni topovi opstrjeljavali su kolodvore Vigneulles i Hatonchatel. U Vogeziima je naše topništvo živahno djelovalo proti njemačkim utvrdama u Pechlath. Jutros je oborio jedan od naših pilota njemačko letjalo, koje je palo neposredno pred naše linije u okolici Douaumonta.

P a r i s, 26. Po podne u 3 sata. Zapadno od rijeke Maas bilo je u noći opstrjeljavanje veoma žestoko u odsječku Malancourt i na visu 304 bez djelovanja pješadije. Istočno od rijeke Maas bila je noć razmjerno mirna. U Woewre nesto artiljerijskog djelovanja. U noći na 26. bacili su dvojica

naših letjaca 16 metaka teskoga kalibra na neprijateljski tabor kod Nantillois-a i Monfaucou-na.

P a r i s, 26. Službeno izvješće od subote po podne: U Argonama smo napadajem na neprijateljski jarak kod Courtes Chaussees zarobili nekoliko momaka i zadali neprijatelju gubitaka. Zapadno i istočno od rijeke Maas prošla je noć mirno. U Woewre topovska vatra u okolišu od Moulainville. S ostalih dijelova fronte ništa osobita.

Službeno izvješće od subote večer: U Belgiji smo opstrjeljavali neprijateljske strjeljačke jarke istočno od Boesingha i kod Hetsasa. U Argonama prilično žestoki topnički bojevi u odsječku Four de Paris, Courtes Chaussees i Haute Chevauchée. Zapadno od rijeke Maas znatno djelovanje topništva proti našim drugim linijama, kao i istočno od u okolici Douaumonta. U Woewre nije došlo u odsjecima u visini rijeke Maas čitavog dana ni do kakvih pješadijskih bojeva. Na ostaloj je fronti protekao dan mirno.

Belgija.

Na čitavoj belgijskoj fronti običajno djelovanje topništva.

Engleska.

L o n d o n, 25. Službeno izvješće. Neprijatelj je juče u noći upalio u blizini Hohenzollernwerk-a minu i prodro u jarak. No bombama smg ga is tjerali. Danas smo opstrjeljavali neprijateljske jarke blizu Bois Blancs i tesko osteli proširan u dužini od 100 Yarda. Neprijatelj je slabo odgovarao. Danas je bila živahna topovska djelatnost u blizini Berthonvala, Neuve Chapelle, Voormezele, Yperna i Wielte. Naše je topništvo odgovaralo.

Italija.

R i m, 26. Trajno je nevremeno sprječavalo i jučer rano topovsku djelatnost na visim odsjecima bojišta. Ali je bilo ipak važnijih topovskih bojeva na srednjoj Soči između Tolmina i Gorice, na kraškoj visoravni i protiv neprijateljskih baterija u devinskoj okolici. Naša je pješadija nastavila žilavo svoja utvrđivanja, te je prodrla pod zaštitom magle na više mjesta u neprijateljske redove, gdje počnila stetu bacanjem bomba.

Na cesti u Verdun.

Izvjestitelj ugarskog lista Az Est javlja iz njemačkog velikog glavnog stana:

Automobil, koji me je glavnom cestom iz Metzja povezao bio prema Verdunu, veoma je otmjena porijekla. Bio je sustava Renault sa 60 konjskih snaga, te se čini, kao da je u gospodinu načelnik francuskog glavnog stožera kod svog nešto odviše brzog odlaska zaboravio bio na cesti. Da sam mogao, bio bih njegovu brzinu još povećao, premda je i onako jurio gotovo nevjerojatno brzo, kao što su u onaj tren jurile i moje misli.

Verdun je možda riješenije pitanja, nabačenog pred punih dvadeset mjeseci, možda posljednja stanica tolikih briga, sumaja i nevoja. I dok smo jurili uz fort, nazvan po njemačkoj carici i letjeli kroz Gravelotte, javi se u mojoj uspomeni stari jedan bakorez, koji je visio nekad za vrijeme mog djetinjstva nad stolom.

Predočivao je Napoleona u glasovitoj bici kod Gravelotte. On stoji u raskopčanoj kabanici, kratkom, zelenom kaputu, bijelim, uskim hlačama i u čizmama sve do koljena među svojim grenadirima; ranjeni junaci poiziu za njegovom rukom i na smrt ranjeni bubnjač vuče se na rukama i nogama do okrajka njegove kabanice, da ju poljubi. A danas se je neprijateljski osvajač opet eto zaputio iz ovog krvlju natopljenog kraja prema sreću zdrave, i opet kvare grenadir i bubnjači. Samo što nema više Napoleona!

Jarny. Rastrjeljan. Kod ulaza leži prevaljen top. Na posljednjoj od kuća u tom gradiću nalazi se naslov „Coiffeur“. Na razvalinama ostanci zidina, na jednoj od njih krst. Bila je to erkva. Sprijeda leži veliki okrugli sat sa zvonika s razbijenim kazalom. Tad opet goli zid — ostanci jedne trgovine. A usrijed svega se toga vježba odio njemačkih vojnika, kao da su u dvorištu svoje domaće vojarne

Rouvres-Elain. Na rubu su ceste prema Verdunu ispleli naši saveznici stijene od trstike, da

se prolaznici mogu bolje vozimo zakloniti. Mi se nešto prema sjeveru! Fomaix. Od 21. je februara u njemačkim rukama. Bila je to dosad naskrajnja njemačka postojanka. Dva su kilometra dalje francuski položaji pred Morge-Moulinom. I kako idemo još nesto dalje, dodje nam ususret povorka francuskih zarobljenika, a pratila su ih dva njemačka konjanika.

Snjeg se u dvoredove. U modrim kabanicama, s ocjelnim, modrim platnom pokrivenim kacigama. Ima među njima jakih, visokih i poluodraslih.

— Gdje i kad su vas zarobili?

— Sinoć u šest sati u selu Vaux!

— Imade li mnogo mrtvih?

— Dakako! Čitav je naš položaj jedna jedina školja od njemačkih hitaca.

Tad su pripovijedali, kako je selo Vaux, koje leži u jednoj uvali, devet kilometara pred Verdunom, bilo odmah u početku svjedekom bombardovanja Verduna.

Selo je samo strahovito trpjelo. Od kuća i majura da je preostao tek ovdje ondje po koji zid te nekoliko čadjavih razvalina, a u blizini jevojnoj sumi da nema ništa osim raskomadanih, prevraljenih i golih stabala. Neprijatelj je obasuo sav okoliš vatrom i željezom, iznad sela da su letjela taneta poput beskrajnog jata divljih gusaka. Od čitavog stanovništva, da je koncem februara ostao u selu samo načelnik, njegova žena, pisar i lgar. Ti su stanovali u podrumu te ondje za vojnike i kuhali. Bio je naime u selu telefonski jedan vojnički odio, koji je imao zadatak da uspostavi oštećene spojeve. Taj je odio izgino do posljednjega čovjeka, tako te nijesu mogli da nadju ni njihovih lješina ispod ruševina.

Dodjemo blizu Fromezay-a, gdje su također bili Francuzi od 21. februara. Francuski položaji, koji se prostiru pred gradićem, ne svjedoče osobito o gradjevnoj vjštini Francuza. Oni nijesu tijekom ovih osamnaest mjeseci izrabili korisno svoga vremena. Što li su ove francuske tvrde proti našima na Nidi, Zloti i Stripi, te proti njemačkim utvrdama na zapadu! Ni pripodobe!

U praznom jednom kutu u gradu kukavna crkvice s grobljem. Tu potjeva obitelji iz Fromezay-a. Na granitnom je jednom kamenu natpis:

Obitelj Lamourette.

Ovdje počiva

Iza riječi „počiva“ u kamenu dugoljasta jedna školja, koja potječe od granate. Stari si je pokojni Lamourette bez sumnje posve drukčije predočivao vječni mir

Engleski gias za mir.

Članak u „Labour Leader“, organu neovisne radničke stranke, od dne 9. t. m., pozivlje, neka se među narodom razvije energički pokret za mir. Pokret morao bi izaći, tako veli pisac članka, iz neovisne radničke stranke, koja je, otkako je započeo rat, prva žigosala nesretnu vanjsku politiku Engleske, nesretni engleski imperijalizam i kapitalizam. U pozivu na radničku stranku, koji nosi naslov: „Doslje je vrijeme“, utemeljuje se spomena na mir na sljedeći način: „Narod zahtijeva mir, kaošto ga do sada nije još nikada zahtijevao. Strašni gubici na ljudima, primirje na zapadnoj fronti, vijesti o čeznuću za mirom u drugim državama, neuklonljivo padanje u početku rata probuzjenih strasti, provaganje vojničkog zakona, sve je to k tome doprinijelo. Raspoloženje u narodu jest sasna drukčije, nego je bilo pred šest, pred četiri, dapače i pred dva mjeseca. Ako se površno promatra, čini se kao da je još uvijek narod voljan, da se pod svaku cijenu rat naprijed tjera do konačne pobjede, ali lko još sumnja, da bi narod pozdravio najvećim veseljem mir, koji bi bio za sve ratujuće častan?“

Članak nastavlja, da je većina Engleza iz idealnih uzroka pristala na rat. Misliio se je, da se radi o obrani njemačkim zaposjednutem Bel-

gije povrijeđenih prava malenih neutralnih država, o uništenju njemačkoga militarizma, o zaštiti demokracije slobode zapadnih naroda pred despotizmom središnjih vlasti. „Asquith“ veli dalje članak, „pripovijedate nam, da će pobjedom saveznika biti kraj, onaj morskog rivaliteta obiju evropskih skupina i da će osvanuti ono zlatno doba, koje će se temeljiti na jednakopravnosti sviju naroda“. Jeli bilo moguće uznesenje govoriti?

Nijesu se mnogi dali prevariti. Mi smo znali, da je Engleska bila na temelju tajnih ugovora obvezana, da sasna neovisno od Belgije, sudjeluje u ratu. Mi smo znali, da je Engleska politika zadnjih dvanaest godina prisilila Njemačku, da usavrši svoju vojnu snagu. Znali smo, da je „Cant“ bio onaj, koji je govorio o boju za demokraciju slobodu proti Rusiji, vladanoj najstrašnijim autoritarizmom, kao saveznicu. Znali smo konačno, da historička politika Engleske uvijek išla zatim, e bi razdijelila evropske narode u dvije skupine.

Ali svemožni u parlamentu, u novinstvu, na propovjedaonici, govorili su drukčije i narod im je vjerovao. Rat traje 20 mjeseci i premda volja zatajuje svoje namjere, istuda ipak volja probija na javno te mi razabiremo, da konačni cilj boja stoji u temeljnoj opreci sa poticajima, koji su nas u rat zavukli.

Pred osamnaest mjeseci diglo se je na hiljade veeledušnih muzeva, da osvete Belgiji naneseu nepravdu, da pomognu Europi u borbi za pravdu i demokraciju. A što vidimo sada? Da je engleska dardanelska ekspedicija bila poduzeta na temelju ugovora medju Francuskom i Engleskom u svrhu, da se Carigrad predade Rusima. I zato je moralo poginuti 100.000 Engleza! Kada se je posljednji puta engleska vojska borila na europskom tlu, borila se je zato, da zapriječi Rusima zauzeće Carigrada. Sada se engleski vojnici bore, a da ne znadu čemu, za Rusiju, da joj dadu ono, zašto su njihovi ocri prolijevali krv.

Nedavno bila je podana još jedna objava o ciljevima Engleske i njezinih saveznika. Sir Arthur Evans nam je rekao, da se je Italiju pridobilo za sudjelovanje u ratu time, što su joj za slučaj pobjede bili obećani veliki komadi zemlje u Dalmaciji, Istri i Kranjskoj, hrvatski otoci, zemlje dakle, u kojima obitava skoro isključivo slavensko pučanstvo, Zasiğurali smo dakle Italiji pomoć kod oslobađanja malenih naroda“ time, da smo se obvezali, da Italiji izručimo narode, koji su sasna tuđega porijekla. I naši vojnici moraju Talijanima pomoći, da nogama gaze prava lih naroda!“

Ne bi se smjelo — tako zaključuje članak — prepuštiti vladama, da one sklope mir. Morao bi se organizirati veliki narodni pokret za mir, koji pokret bi se moralo širiti pomoću skupština i listova. Za izvršenje takve zadaće ne manjka u Engleskoj niti oduševljenja niti požrtvornosti. Manjka samo organizacija, koju valja stvoriti.

Frankfurter Zeitung.

Silan potrošak novinarskog papira

Lord Northcliffe, takozvani „kralj engleskih nakladnika novina“, svemogućni izdavač lista „Times“, „Daily Mail“, „Evening News“ i čitavog mnoštva drugih listova i listića, koji imaju sveukupno do pet milijuna čitatelja, boravio je neki dan, kako smo već javili, na fronti u Francuskoj, te se sad francuska stampa ne može dosta da nadivi tomu mužu, o kojemu kao da ovise engleski ministri i koji bi punim pravom svjetski rat mogao da nazove svojim „malenim ratom“. Osobiti je pariski „Figaro“ pun odviljenja o moći toga čovjeka, kojega je potrošak papira za novine posve osiguran sa onih 5500 četvornih kilometara šume, koju lord posjeduje u Novoj Fundlandiji. Dnevno se u tim prašumama posječe do 50.000 stabala, koja se preradjuju u papir u tvornicama u Grand Fallsu, u kojima je zaposlena čitava legija radnika, te u tvornicama Imperial Paper Mill na obali Tenze. Tiskarskog se crnila potroši godišnje za prijeko milijun kruna.

Domće vijesti.

Četvrti austrijski vojni zam. U prvog polovice dođućega mjeseca počimlje potpisivanje za četvrti austrijski vojni zam. U tu će svrhu poslati filijalka c. k. priv. austrijskoga zavoda za kredit i trgovinu, koja sada uređuje u Ljubljani, posebnaog zastupnika u Pulu, koji će u vlastitim prostorijama, Clivo S. Stefano 3, osobno primati potpisivanja.

C. kr. tvrdjavni komeasar stavlja do znanja: Odijevanjem male djece u čašničke odore potpunoga oponašane od odore tjera se nered, koji je prikladan, da vrijedja ugled čašništva. Osobito je neumjesno nošenje na sabiji patvoreno zlatnog čašničkog privjeska kao što i čašničkih odlikovanja uopće.

Akoprem se spomenuta pustopačnost ima često tumačiti kao izjev simpatije napram vojsci i domoljublja, ipak ista u većini slučajeva proizlazi iz tašne roditelja i dječje pošasti oponašanja. Toga radi se pod prijetnjom kazne predviđene ministarskom naredbom od 30.9. 1857. l. d. Z. br. 198 zabranjuje nošenje čašničke odore i odlikovanja kao što i privjeska jednakog čašnicima.

Buduć se radi o malodobnicima bit će smatrani odgovornima eventualnog prestupka roditelji i njihovi stitnici.

Razne vijesti.

Italija zemlja praznovjerja. Kad je godine 1837. vladala u Rimu kolera, opazili su nekoga stranca, koji je derivao po ulicama djeći slatkiše. Odmah je stala svjetina vikati, e je to onaj čovjek, koji širi po Rimu otrov od kolere, navali na nj i ubije ga. Nesrećna žrtva toga praznovjerja bio je jedan engleski učitelj, koji je imao tu nesreću, da je bio prijatelj djece. Danasnji Talijani pripovijedaju to, kako koja bacu neku čudnovatu, ako i ne sramotnu svjetlost na tadašnje kulturne odnose u Rimu, nekim ponosom a i sumosvjėsću, kako je od onoga vremena pa sve do danas napredovala njihova kultura, koja isključuje optovaznje takovih sredovječnih grozota. No Talijani su u tom pogledu veoma varaju. Svjetlina je u danasnjem Italiji još uvijek upravo tako praznovjerna i surova, kao je bila u ono doba, da, što je još gore praznovjerje podržavaju danas dapače i ljudi s koliko toliko naobrazbe. Tako čitamo sada u talijan-kim novinama, primjerice u listu Tribuna od 16. marta ovu groznu pripovijest pod naslovom: „Barbarizam naših neprijatelja: slatkiši, koji donasaju smrt: ubojice djece“. Iz „ponzianog“ vrela doznajemo, e je sa sigurnošću ustanovljeno, da austrijski ljetači bacaju otrovane slatkiše nad talijanskim gradovima, da one, koji ih nadju i uživaju, otruju ili ih okuže prijelječivim bolestima. Prema izvještaju listova ne može biti nikakove sumnje, e se ovdje radi o veoma „podlom oružju naših neprijatelja“. Isad navajaju Tribuna „dokaz“ za tu nečuvenu tvrdnju. Dne 12. februara da su nasle na česti dvije matene djevojčice nekoliko dana iza pještva austrijskih ljetača kod Codrigora nešto nalik pa slatkiše. Mladja je htjela da tu stvar stavi u ustal u stariju joj ju je uzela i bacila u bliznji grm. Jedan je čovjek sve to promatrao iz blizine, digao slatkiš iz grma i predao ga oružnicima, koji su ga poslali vojnoj oblasti u Ravenni. Kemikim su istraživanjem ustanovili, da u zagonetnom tom slatkišu „doduše nema pravoga otrova, ali ima u njemu veoma mnogo mikroba“. O tim mikrobima javlja talijansko novinsko izvješće, da dalje, da su prema istraživanju, koje je poduzeto bilo pet dana iz posjeta austrijskih ljetača, prodanjeni doduše mrtvi, „no da ima dovoljnih znanstvenih razloga, da se pretpostavi, e su ti mikrobi živi bili stavljeni u slatkiš“. Osim ovog jednog komada govori izvješće još i o drugima, koji da su u Ravenni kod samoga posjeta ljetača pali bili iz zraka na zemlju. Vjerodostojni da su ljudi vidjeli, kako je nekoliko dječaka podiglo bilo slatkiše sa zemlje, a i u susjedstvu da su radnici našli nešto sljena i da su „odmah pomsunjali, e su bili bačeni odozgor, ali posto nijesu stvari vjerovali, da su ih zakopali u zemlju“. To je eto dokaz talijanskog novinskog izvješća, na temelju kojega smjelo tvrde, e je „sa sigurnošću“ utvrdjeno, da se austrijski ljetači lačaju kod podloga sredstva u borbi. Uvažimo li, da ta izvješća potječu od ljudi, koji znadu barem čitati i pisati, ako se i čini, da drugoga česa mnogo ne znaju, što tek sudi ono pedeset postotaka analfabeta o bojevanju Austrijanaca i kakovo javno mnjenje izvijele takovo pisanje medju prostim pukom? Prije nekoliko po godina ubili seljaci u jednom

KINO Crvenog križa

ULICA SERGIA BROJ 34.

Danas, 30. ožujka 1916.

RASPORED:

Sascha — Ratna sedmica.

Krotillac — Drama u 3 čina.

Kako se je Piff riješio svojih vjerovnika — Komično.

Početak u 2.20, 3.30, 4.40, 5.50 poslije podne. ULAZNINA: I. prostor K 1; II. prostor 40 filira.

selu u Kalabriji nekoga liječnika jer su mislili, e on po nalogu vlade uvlači kolera, da pobujna onu gladnu sirotinju, koja pada vladi na teret.

Carova puška. Ruska armada imade osobito dragocjeno relikvijku, naime pušku, koju je nosio sam car. Ne treba napose isticati, da je carsko to oružje urešeno srebrnom pločom, u kojoj je urezan zgodan napis. Ta je puška povjerenja brij i pasci onoga podčasnika, koji prati zastavu pješake pukovnije. Ona imade posebnu svoju povijest, koju je nedavno pripovijestao veliki knez Gjuro Mihajlović gospodji Mariji Markovici, a ova ju je prije kratkog vremena propielu u listu „Revue des Deux Mondes“. Veliki je knez pričao ovako: „Kad sam boravio u Livadiji, gdje imadem posjed, spopala je jednog dana Njegovo Veličanstvo želja, da se obuče kao prosti vojnik. Možete da si predocite moje presrećenje, kad sam na jednom ugledao gospodara sviju Rusu, kako dolazi u moj stan s pukom na ramenu i u odori prostog vojnika pukovnije, koja je bila nastanjena u Livadiji. Vijest se je o tom brzo raširila i fotografji su hrlili sa svih strana, da taj „događaj“ ojkovljeće. Pukovnici pako, koji je Njegovo Veličanstvo time, što je obuklo bilo njezinu odoru, iskazao počast, podijeljeno bje veliki odlikovanje: primila je naime na dar carevu pušku, na koju ta četa pazi kao na skupcejan amanet poput zjenice svoga oka. Na kundaku nalazi se srebrna ploča, a pušku nosi podčasnik, koji stupa uz pukovnijsku zastavu. Ta puška prati pukovniju od početka rata svukuda, te se je jednog dana našla u veoma kritičnom položaju, jer je bila zajedno sa zastavom opkoljena od neprijatelja. Sa sviju su strana dohrlili Rusi, da spase obje pukovnijske svjetline, što im je u posljednji trenutak doista i poslo bilo za rukom.

Bitka na Soči prije 200 godina. Sadašnji rat na kopnu, što ga je Italija vjerolomno protivu nas otpočela, odigrava se većim dijelom na bojištu, koje je već jednom bilo poprište krvavih događaja, a ovi nas i nehotice ovlašuju na pretpostavku, da je Cadornini ratni plan samo kopija dogodišnjeg rata, što ga je mljetačka republika u godinama 1615. do 1617. protivu Austrije vodila i kojim su naše jugo-zapadne krunovine, isto kao i danas, jako postradale. Već tada bili su Mlječiči pohlepni na neograničeno i nesmetano gospodarstvo na Jadranu i zato su iskoristili prvu zgodu, da se zarate sa Austrijom. Kada nisu mogli na učenjivački način iznuditi, da im se proda Gorica, Trst i Istra, i kad nijesu postigli proširenje granica do Soče, otpočese neprijateljstva. Zaposjedose Cormons, Aquileju i skoro cio austrijski Friul izuzev Gradisku, ali pravke borbe u otpočele na valovitim brezuljcima istočno i zapadno od donje Soče, dakle na Coglio i na ograncima Krasa. Goricu je branio trsatski knez Fr. Kopan, Gradisku Frankol. Trautmannsdorf je utvra. Podgoru i Sdraussnu, gdje je podigao tvrđjave „Sv. Trojica“ i „Zvijezdu“. Isto su tako više Sagrada kao i Rubbie podignuta utvrđenja.

Mlječiči udarise iz Cormonsa preko Sv. Floriana i Sv. Martina i razorise most na Soči kod Gorice, na što je Trautmannsdorf isti dno ponovo izgraditi i, oteravši neprijatelja, sagradio je iznad Pevne jednu nosnu branu. Ovdje je ranjen neprijateljski zapovjednik Giustiniani, koji je sutra dan podlegao rani u Lucinico. Jedno prodiranje Mlječiča iz Cividade preko Robica na Varreit, izvedeno u namjeri na prodru u tolimsku oblast nliž Soču, propalo je na otporu Austrijanaca i uslijed nepogoda, tako da se neprijatelj morao povući ne svršivši ništa.

za neke četiri sedmice, a ostatak tek za kojih pet mjeseci, jer su po kapetanima određene ostete veoma teške.

Šudbina engleskog razarača Medusa.

Y m u i d e n, 28. (D. u.) Ovrano prispjeli ribarski parobrod javlja, da je naišao 28. o. mj. u vodama zapadno od Schleswiga na usidreni engleski razarač sa tri dimnjaka, koji je nosio ime Medusa. Prednji je dio razarača bila nasukana, a stražnji je dio broda, na kojem je lebdjela engleka zastava, bio pod vodom. Posada je bila napustila brod.

Amerika.

Američani umrili se.

L o n d o n, 29. (D. u.) Po Times-ovoj vijesti iz New-Yorka tamo se općenito drži, da sad američka javnost manje traži od svoje vlade, da energično postupa, pošto se je ustanovilo, da su se svi Američani, koji su bili na brodu Sussex spasil. Predsjednik ne će moći stoga računati, bude li se u senatu sililo na prekinuću diplomatskih odnosa sa Njemačkom, na potporu, koju je inače očekivao.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

P e t r o g r a d, 26. Službeni izvještaj od 25. o. mj.:

Zapadna fronta.

U odsječku kod Rige topnički i pješadijski bojevi. U odsječku Jakobstadi nastavljaju naše čete svoje uspjehe dalje prema jugoistoku od Augustinhofa. Uza žestokog su boja osvojile utvrđeni dio sela Epukin (3 kilometra jugoistočno od Augustinhofa) te su ondje odbile više njemačkih protunapadaja. Na lijevom krilu odsječka Jakobstadi, južno od Liwenhofa, razvili su se također bojevi. U odsječku Dvinskoga napredovale su naše čete, koje mjestimice utvrđuju osvojeno zemljište. Sjeverno od jezera Widys napale su naše čete neprijateljski jedan položaj u okolici sjeverozapadno od jezera Sekly. Uza svu veoma žestoku neprijateljsku topničku vatru pošlo je našim četama za rukom, da svladaju više sprječavajućih protivničkih linija. Nijemci su rabili eksplozivne metke. Sjeverozapadno od postave sprječile su naše baterije uspjelom vatrom pokušaj neprijatelja, da pod zaštitom snježne mećave popravi našom vatrom razorene zaprijeke. Dalje prema jugu do močvara Rokitno, a i ondje bojevi s vatrom. Ovdje je u pojedinim odsjecima bila topovska vatra veoma žestoka.

Galicijska fronta.

Položaj nepromijenjen.

Na Crnom moru.

Na anatolskoj su obali potopili naši razarači šestnaest jedrenjaca.

Kaukaska fronta.

Naše napredovanje neprestano traje.

Francuska.

P a r i s, 26. Službeni izvještaj u 11 sati prije podne:

Zapadno od rijeke Maas žestoka topovska vatra između sela i sume Malancourt. Pred našim položajima u drugoj liniji nikakvog djelovanja njesadje. Istočno od rijeke Maas i u području Woewre djelomično isprekidano topovsko djelovanje. Naše se topništvo pokazalo veoma živahnim na čitavoj fronti, osobito u okolišu od Grimaucoarta, gdje je hitac iz jedne od naših baterija izazvao više eksplozija, i u okolišu od Hauville, gdje smo razorili važan dovoz. Zapadno od Pout-a-Moussona digao je hitac iz jednoga od naših streljačkih jaraaka, koji je bio uperen proti križu Njemaca, skladište granata u zrak. Naši dalekosežni topovi opstrjeljivali su kolodvore Vigneulles i Hatonchatel. U Vogeziima je naše topništvo živahno djelovalo proti njemačkim utvrdama u Pechtalu. Jutros je oborio jedan od naših pilota njemačko ljetalo, koje je palo neposredno pred naše linije u okolici Douaumonta.

P a r i s, 26. Po podne u 3 sata. Zapadno od rijeke Maas bilo je u noći opstrjeljivanje veoma žestoko u odsječku Malancourt i na visu 304 bez djelovanja pješadije. Istočno od rijeke Maas bila je noć razmjerno mirna. U Woewre nešto artiljerijskog djelovanja. U noći na 26. bacili su dvojica

naših ljetaca 16 metaka teškoga kalibra na neprijateljski tabor kod Nantillois-a i Monfaucou-a.

P a r i s, 26. Službeno izvješće od subote po podne: U Argonama smo napadajem na neprijateljski jarak kod Courtes Chaussees zarobili nekoliko momaka i zadali neprijatelju gubitaka. Zapadno i istočno od rijeke Maas prošla je noć mirno. U Woewre topovska vatra u okolišu od Moulainville. S ostalih dijelova fronte ništa osobita.

Službeno izvješće od subote uveče: U Belgiji smo opstrjeljivali neprijateljske streljačke jarke istočno od Boesingha i kod Heilsasa. U Argonama prilično žestoki topnički bojevi u odsječku Four de Paris, Courtes Chaussees i Haute Chevauchée. Zapadno od rijeke Maas znatno djelovanje topništva proti našim drugim linijama, kao i istočno od u okolici Douaumonta. U Woewre nije došlo u odsjecima u visini rijeke Maas čitavo dana ni od kakvih pješadijskih bojova. Na ostaloj je fronti protekao dan mirno.

Belgija.

Na čitavoj belgijskoj fronti običajno djelovanje topništva.

Engleska.

L o n d o n, 25. Službeno izvješće. Neprijatelj je juče u noći upatio u blizini Hohenzollernwerk-a mino i prodro u jarak. No bomba s mg ga is-tjerali. Danas smo opstrjeljivali neprijateljske jarke blizu Bois Blancs i tesko ostetili probran u du-ljini od 100 Yarda. Neprijatelj je slabo odgovarao. Danas je bila živahna topovska djelatnost u bli-zini Berthonvala, Neuve Chapelle, Voormenzele, Yperna i Wieltje. Naše je topništvo odgovaralo.

Italija.

R i m, 26. Trajno je nevrijeme sprječavalo i jučer rano topovsku djelatnost na višim odsjecima bojišta. Ali je bilo ipak važnijih topovskih bojova na srednjoj Soči između Tolmina i Gorice, na kraškoj visoravni i protiv neprijateljskih baterija u devinskoj okolici. Naša je pješadija nastavila žilavo svoja utvrđivanja, te je prodrla pod zaštitom magle na više mjesta u neprijateljske redove, gdje počela stetu bacanjem bomba.

Na cesti u Verdun.

Izvjestitelj ugarskog lista Az Est javlja iz njemačkog velikog glavnog stana:

Automobil, koji me je glavnim cestom iz Metz-a povezao bio prema Verdunu, veoma je otmjena porijekla. Bio je sustava Renault sa 60 konjskih snaga, te se čini, kao da ga je gospodin načelnik francuskog glavnog stožera kod svog nešto odviše brzog odlaska zaboravio bio na cesti. Da sam mogao, bio bih njegovu brzinu još povećao, premda je i onako jurio gotovo nevjerojatno brzo, kao što su u onaj tren jurile i moje misli.

Verdun je možda riješenije pitanja, nabačenog pred punih dvadeset mjeseci, možda posljednja stanica tolikih briga, sumnja i nevođa. I dok smo jurili uz fort, nazvan po njemačkoj carici i letjeli kroz Gravelotte, javi se u mojoj uspomeni stari jedan bakrorez, koji je visio nekad za vrijeme mog djetinjstva nad stolom.

Predočivao je Napoleona u glasovitog bici kod Gravelotte. On stoji u raskopčanoj kabanići, kratkom, zelenom kaputu, bijelim, uskim hlačama i u čizmama sve do koljena među svojim grenadirima; ranjeni junaci posišu za njegovom rukom i na smrt ranjeni bubnjač vuče se na rukama i nogama do okrajka njegove kabanice, da ju poljubi. A danas se je neprijateljski osvajač opet eto zaputio iz ovog krvlju natopjenog kraja prema sreću države, i opet krvare grenadir i bubnjači. Samo što nema više Napoleona!

Jarny. Rastrjeljan. Kod ulaza leži prevlazni top. Na posljednjoj od kuća u tom gradiću nalazi se naslov „Coiffeur“. Na razvalinama ostanci zidina, na jednoj od njih krat. Bila je to erka. Sprijeda leži veliki okrugli sat sa zvonika s razbijenim kazalom. Tad opet goli zid — ostanci jedne trgovine. A usrijed svega se toga vježba odio njemačkih vojnika, kao da su u dvoristu svoje domaće vojarne . . .

Rouvres-Etain. Na rubu su ceste prema Verdunu ispleli naši saveznici stijene od trstike, da

se prolaznici mogu bolje vozimo zakloniti. Mi se nešto prema sjeveru: Fomaix. Od 21. je februara u njemačkim rukama. Bila je to dosad naskrajnja njemačka postojanka. Dva su kilometra dalje francuski položaji pred Morge-Moulinom. I kako idemo još nešto dalje, dodje nam ususret povorka francuskih zarobljenika, a pratila su ih dva njemačka konjanika.

Snjeste se u dvoredove. U modrim kabanicama, sa ocelnim, modrim platnom pokrivenim kacigama. Ima među njima jakih, visokih i polu-odraslih.

— Gdje je kad su vas zarobili?

— Sinoć u šest sati u selu Vaux!

— Imade li mnogo mrtvih?

— Dakako! Čitav je naš položaj jedna jedina škulja od njemačkih hitaca.

Tad su pripovijedali, kako je selo Vaux, koje leži u jednoj uvali, devet kilometara pred Verdunom, bilo odmah u početku svjedekom bombardovanja Verduna.

Selo je samo strahovito trpjelo. Od kuća i majura da je preostao tek ovdje ondje po koji zid te nekoliko čadjavih razvalina, a u blizini jelovoj sumi da nema ništa osim raskomadanih, prevraljenih i golih stabala. Neprijatelj je obasuo sav okoliš vatrom i željezom, iznad sela da su letjela taneta poput beskrasnog jata divljih gusaka. Od čitavog stanovništva, da je koncem februara ostao u selu samo načelnik, njegova žena, pisar i lugar. Ti su stanovali u podrumu te ondje za vojnike i kuhali. Bio je naime u selu telefonski jedan vojnički odio, koji je imao zadaću da uspostavi oštećene spojeve. Taj je odio izgino do posljednjega čovjeka, tako te nijesu mogli da nadju ni njihovih lješina ispod ruševina.

Dodjemo blizu Fromezay-a, gdje su također bili Francuzi do 21. februara. Francuski položaji, koji se prostiru pred gradićem, ne svjedoče osobito o gradjevnoj vještini Francuza. Oni nijesu tijekom ovih osamnaest mjeseci izrabili korisno svoga vremena. Što li su ove francuske utvrde proti našima na Nidi, Zloti i Stripi, te proti njemačkim utvrdama na zapadu! Ni pripodobite!

U praznom jednom kutu u gradu kukavica crkvice s grobljem. Taj počivaju obitelji iz Fromezay-a. Na granitnom je jednom kamenu natpis: Obitelj Lamourette.

Viđje počiva

Iza riječi „počiva“ u kamenu dugoljasta jedina škulja, koja potječe od granate. Stari si je pokojni Lamourette bez sumnje posve drukčije predočivao vječni mir

Engleski gas za mir.

Članak u „Labour Leader“, organu neovisne radničke stranke, od dne 9. t. m., pozivlje, neka se među narodom razvije energički pokret za mir. Pokret morao bi izići, tako veli pisac članka, iz neovisne radničke stranke, koja je, otkako je započeo rat, prva žigosala nesretnu vanjsku politiku Engleske, nesretni engleski imperijalizam i kapitalizam. U pozivu na radničku stranku, koji nosi naslov: „Došlo je vrijeme“, utemeljuje se spomena na mir na sljedeći način: „Narod zahtijeva mir, kaošto ga od sada nije još nikada zahtijevao. Strašni gubici na ljudima, primirje na zapadnoj fronti, vijesti o čeznuću za mirom u drugim državama, neuklonjivo padanje u početku rata probuzjenih strasti, provaganje vojničkog zakona, sve je to k tome doprinijelo. Raspoloženje u narodu jest sasna drukčije, nego je bilo pred šest, pred četiri, dapače i pred dva mjeseca. Ako se površno promatra, čini se kao da je još uvijek narod voljan, da se pod svaku cijenu rat naprijed tjera do konačne pobjede, ali iko još sumnja, da bi narod podržavio najvećim veseljem mir, koji bi bio za sve ratujuće častan?“

Članak nastavlja, da je većina Engleza iz idealnih uzroka pristala na rat. Mislio se je, da se radi o obrani njemačkim zaposjednućem Bel-

gije povrijeđenih prava malenih neutralnih država, o uništenju njemačkoga militarizma, o zaštiti demokratske slobode zapadnih naroda pred despotizmom središnjih vlasti. „Asquith“ veli dalje članak, „pripovijedate nam, da će poljedom saveznika biti kraj, onaj mrskoj rivaliteti obiju evropskih skupina i da će osvanuti ono zlatno doba, koje će se temeljiti na jednakopravnosti sviju naroda“. Jeli bilo moguće uznesenje gorjotij?

Nijesu se mnogi dali prevariti. Mi smo znali, da je Engleska bila na temelju tajnih ugovora obvezana, da sasna neovisno od Belgije, sudjeluje u ratu. Mi smo znali, da je Engleska politika zadnjih dvanaest godina prisilila Njemačku, da usavrši svoju vojnu snagu. Zнали smo, da je „Cant“ bio onaj, koji je govorio o boju za demokratsku slobodu proti Rusiji, vladanoj najstrašnijim autoritativom, kao saveznicu. Zнали smo konačno, da historička politika Engleske uvijek išla zatim, e bi razdijelila evropske narode u dvije skupine.

Ali svemožni u parlamentu, u novinstvu, na propovijedaonici, govorili su drukčije i narod im je vjerovalo. Rat traje 20 mjeseci i premda vlada zatajuje svoje namjere, istuda ipak polako probija na javno te mi razabiremo, da konačni cilj boja stoji u temeljnoj opreci sa poticajima, koji su nas u rat zavukli.

Pred osamnaest mjeseci diglo se na hiljade veleučasnih muzeva, da „osvete Belgiji nanešenu nepravdu, da pomognu Europi u borbi za pravednost i demokratskiost. A što vidimo sada? Da je engleska dardanelska ekspedicija bila poduzeta na temelju ugovora medju Francuskom i Engleskom u svrhu, da se Carigrad predade Rusima. I zato je moralo poginuti 100.000 Engleza! Kada se je posljednji puta engleska vojska borila na europskom tlu, borila se je zato, da zapriječi Rusima zauzeće Carigrada. Sada se engleski vojinci bore, a da ne znadu čemu, za Rusiju, da joj dadu ono, što su njihovi oči prolizivale krv.

Nedavno bila je podana još jedna objava o ciljevima Engleske i njezinih saveznika. Sir Arthur Evans nam je rekao, da se je Italiju pridobilo za sudjelovanje u ratu time, što su joj za slučaj pobjede bili obećani veliki komadi zemlje u Dalmaciji, Istri i Kranjskoj, hrvatski otoci, zemlje dakle, u kojima obitava skoro isključivo slavensko pučanstvo, Zasiğurali smo dakle Italiji pomoć kod „oslobađanja malenih naroda“ time, da smo se obvezali, da Italiji izručimo narode, koji su sasna tugjeva porijekla. I naši vojnici moraju Talijanima pomoći, da nogama gaze prava tih naroda!

Ne bi se snijelo — tako zaključuje članak — prepuštiti vladama, da one sklope mir. Morao bi se organizirati veliki narodni pokret za mir, koji pokret bi se moralo siriti pomoću skupština i listova. Za izvršenje takve zadaće ne manjka u Engleskoj niti oduševljenja niti požrtvornosti. Manjka samo organizacija, koju valja stvoriti.

Frankfurter Zeitung.

Silan potrošak novinarskog papira

Lord Northcliffe, takozvani „kralj engleskih nakladnika novina“, svemoguću izdavač lista „Times“, „Daily Mail“, „Evening News“ i čitavog mnoštva drugih listova i listića, koji imadu sveukupno do pet milijuna čitatelja, borovio je neki dan, kako smo već javili, na fronti u Francuskoj, te se sad francuska štampa ne može dosta da navidi tomu mužu, o kojemu kao da ovise engleski ministri i koji bi punim pravom svjetski rat mogao da nazove svojim „malenim ratom“. Ooobiti je pariski „Figaro“ pun udivljenja o moći toga čovjeka, kojega je potrošak papira za novine posve osjegan sa onih 5500 četvornih kilometara šume, koju lord posjeduje u Novoj Fundlandiji. Dnevno se u tim prašumama posječe do 50.000 stabala, koja se preraduju u papir u tvornicama u Grand Fallsu, u kojima je zaposlena čitava legija radnika, a u tvornicama Imperial Paper Mill na obali Temze. Tiskarskog se crnila potroši godišnje za prijeko milijun kruna.

Domaće vijesti.

Četvrti austrijski vojni zajam. U prvjoj polovici dojdućega mjeseca počimlje potpisivanje za četvrti austrijski vojni zajam. U tu će svrhu poslati filijalka e. k. priv. austrijskoga zavoda za kredit i trgovinu, koja sada uređuje u Ljubljani, posebnoga zastupnika u Pulu, koji će u vlastitim proslavama, Clivo S. Stefano 3. osobno primati potpisivanja.

C. kr. tvrdjavni komesar stavlja do znanja: Odijevanjem male djece u častničke odore potpunoma oponašane od odore tjera se nered, koji je prikladan, da vrijedja ugled častništva. Osobito je neumjesno nošenje na sabiji vatrenog zlatnog častničkog priveska kao što i častničkih odlikovanja upoće.

Akromp se spomenuta postupaočnost ima često tumačiti kao izjev simpatije napram vojsci i domoljublju, ipak ista u većini slučajeva proizlazi iz taštine roditelja i dječje pošasti oponašanja. Toga radi se pod prijetnom kazne predviđene ministarskom naredbom od 30.9. 1857 l. d. Z. br. 198 zabranjuje nošenje častničke odore i odlikovanja kaošto i priveska jednakog častnicima.

Buduć se radi o malodobnicima bit će smatrani odgovornima eventualnog prestupka roditelji i njihovi stitnici.

Razne vijesti.

Italija zemlja praznovjerja. Kad je godine 1837. vladala u Rimu kolera, opazili su nekoga stranca, koji je darivao po ulicama dječji slatkiše. Odmah je stala svjetlana vikati, e je to onaj čovjek, koji širi po Rimu otrov od kolere, navali na nj i ubije ga. Nesećreña žrtva toga praznovjerja bio je jedan engleski učitelj, koji je imao tu nesreću, da je bio prijatelj djece. Danasnji Talijani pripovijedaju tu zgodu, koja baca neku čudnovatu, ako i ne sramotnu svjetlost na tadašnje kulturne odnose u Rimu, nekim ponosom a i sumosješću, kako je od onoga vremena pa sve do danas napredovala njihova kultura, koja isključuje opetovanje takovih sredovječnih grozota. No Talijani su u tom pogledu veoma varaju. Svjetlana je u danasnoj Italiji još uvijek upravo tako praznovjerna i otrova, kako je bila u ono doba, da, što je još gore praznovjerje podržavaju danas lapape i ljudi s koliko toliko naobrazbe. Tako čitamo sad u talijan-kim novinama, primjerice u listu Tribuna od 16. marta ovu groznu pripovijest pod naslovom: „Barbarizam naših neprijatelja: slatkiši, koji donasaju smrt: ubojice djece“. Iz „pouzianog“ vrela doznajemo, e je sa sigurnošću ustanovljeno, da austrijski ljetači bacaju otrovane slatkiše nad talijanskim gradovima, da ene, koji ih nadju i uživaju, otruju ili ih okuže prijelječivim bolestima. Prema izvještaju listova ne može biti nikakove sumnje, e se ovije radi o veoma „podlom oružju naših neprijatelja“. I sad navadja Tribuna „dokaz“ za tu nećevnu tvrdnju. Dne 12. februara da su našle na česti dvije male djevojčice nekoliko dana izak pobjeta austrijskih ljetača kod Codigera nešto nalik na slatkiše. Mladja je htjela da tu stvar stavi u usta, no starija joj ju je uzela i bacila u blizini grm. Jedan je čovjek sve to promatrao iz blizine, digao slatkiš iz grma i predao ga oružnicima, koji su ga poslali vojnoj oblasti u Ravenni. Kemičkim su istraživanjem ustanovili, da u zagenetnom tom slatkišu „doduše nema pravoga otrova, ali ima u njemu veoma mnogo mikroba“. O tim mikrobima javlja talijansko novinsko izvješće nadalje, da su prema istraživanju, koje je poduzelo bilo pet dana iz posjeta austrijskih ljetača, na temelju kojega smjelo tvrde, e „sa sigurnošću“ utvrdjeno, da se austrijski ljetači lačaju tako podloga sredstva u borbi. Uvažimo li, da ta izvješća potječu od ljudi, koji znadu barem čitati i pisati, ako se i čini, da drugoga česa mnogo ne znaju, što tek sudu oni pedeset postolaka analfabeta o bojevanju Austrijanaca i kakovo javno mnjenje izazivlje takovo pisanje medju prostim pukom? Prije nekoliko su godina ubili seljaci u jednom

KINO

Crvenog križa

ULICA SERGIA BROJ 34.

Danas, 30. ožujka 1916.

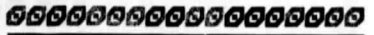
RASPORED:

Sascha — Ratna sedmica.

Krotillac — Drama u 3 čina.

Kako se je Piff riješio svojih vjerovnika — Komično.

Početak u 2-20, 3-30, 4-40, 5-50 poslije podne. ULAZINA: I. prostor K 1; II. prostor 40 filira.

selu u Kalabriji nekoga liječnika jer su mislili, e on po nalogu vlade uvlači kolera, da poubija ono gladno sirotinju, koja pada vladi na teret.

Carava puška. Rуска armada imade osobito dragocjenoj relikviju, naime pušku, koju je nosio sam car. Ne treba napose isticati, da je carsko to oružje urešeno srebrnom pločom, u kojoj je urezan zgodan napis. Ta je puška povjerenja brzi i pasci onoga podčasnika, koji prati zastavu pjesacke pukovnije. Ona imade posebnou svoju povijest, koju je nedavno pripovijedao veliki knez Gijuro Mihajlovič gospodji Mariji Marković, a ova ju je prije kratkog vremena pripoela u listu „Revue des Deux Mondes“. Veliki je knez pričao ovako: „Kad sam borovio u Livadiji, gdje imadem posjed, spopala je jednog dana Njegovo Veličanstvo želja, da se obuče kao prosti vojnik. Možete da si predočite moje presrećenje, kad sam narednom ugledao gospodara sviju Rusa, kako dolazi u moj stan s pukom na ramenu i u odori prostog vojnika pukovnije, koja je bila nastanjena u Livadiji. Vijest se je o tom brzo raširila i fotograf su hrlii sa svih strana, da taj „događaj“ otkrivočje. Pukovnici pak, kojij je Njegovo Veličanstvo time, što je obuklo bilo njezinu odoru, iskazivao počas, podijeljeno bje veliko odlikovanje: primila je naime na dar carevu pušku, na koju ta četa pazi kao na skupcejan amanet poput zjenice svoga oka. Na kundaku nalazi se srebrna ploča, a pušku nosi podčasnik, koji stupa uz pukovničku zastavu. Ta puška prati pukovničku od počelka rata svukada, te se je jednog dana nalazila u veoma kritičnom položaju, jer je bila zajedno sa zastavom opkoljena od neprijatelja. Sa sviju su strana dolirili Rusi, da se napse obje pukovničke svjetline, što im je u posljednji trenutak doista i pošlo bilo za rukom.

Bitke na Soči prije 200 godina. Sadašnji rat na kopuu, što ga je Italija vjerolomno protivu nas otpočela, odigrava se većim dijelom na bojištu, koje je već jednom bilo poprište krvavih događaja, a ovi nas i nehotice ovlašćuju na pretpostavku, da je Cadornin ratni plan samo kopija dvostručinjeg rata, što ga je mljetecka republika u godinama 1615. do 1617. protivu Austrije vodila i kojim su naše jugo-zapadne krunovine, isto kao i danas, jako postradale. Već tada bili su Mlječiji pohlepni na neograničeno i nesmetano gospodarstvo na Jadranu i zato su koristili prvu zgodu, da se zarate sa Austrijom. Kada nisi mogli na učenjivački način iznuditi, da im se proda Gorica, Trst i Istra, i kad nijesu postigli proširenje granica do Soče, otpočese neprijateljstva. Zaposjedose Cormons, Aquileju i skoro cio austrijski Friul izuzev Gradisku, ali prave borbe su otpočele na valovitim brezuljcima istočno i zapadno od donje Soče, dakle na Coglio i na ograncima Krasa. Goricu je branio tralski knez Fr. Kopan, Gradisku Frankol. Trautmannsdorf je utvrio. Podgoru i Sdraussinu, gdje je podigao tvrdjave „Sv. Trojicu“ i „Zvijezdu“. Isto su tako više Sagrada kao i Rubbie podignuta utvrdjenja.

Mlječiji udariše iz Cormonsa preko Sv. Floriana i Sv. Martina i zaroriše isto na Soči kod Gorice, na što je Trautmannsdorf isti dao ponovo izgraditi i, oteravši neprijatelja, sagradio je iznad Fervne jednu mosnu branu. Ovdje je ranjen neprijateljski zapovjednik Giustiniani, koji je sutra dan podlegao rani u Lucinico. Jedno prodiranje Mlječiča iz Cividale preko Robica na Varfret, izvedeno u namjeri na prodru u tolimsku oblast nisi Soču, propalo je na otporu Austrijanaca i uslijed nepogoda, tako da se neprijatelj morao povući ne svrsivši ništa.

U kasnijem jednom pokušaju dospjeo je neprijatelj doduše do pred Tolmin, ali je ovdje, uz moćnu pripomoć pučanstva, potučen i morao se povući na Varfreit.

Oko šume više Rubbie vodila se najžešća borba, dok Austrijancima pod markgrafom Egkom, koji je bio zapovjednik kranjske konjice i kmetova, pošto su pregazili Soču, najzad nije pošlo za rukom da potuku protivnika. Istovremeno su se vodile borbe u Kranjskoj. Poslije zauzimanja na juris, pljačkanja i djelimičnog razorenja Malborgheta, Saifnitza i Tarrvisa, preduzeli su Mlječici

pljačkaski pohod na dolinu Goila, ali su se u brzim marševima povukli pred Kranjcima, koji su nastupali.

Dvogodišnji rat nije donio Mlječicima na Madridskom miru apsolutno nikakvih koristi, jer nisu dobili ni stope zemljišta kod Gorice, za kojim su toliko žudili, a ni Jadrana im nije pripalo. Pustošenjem, pljačkanjem i uništenjem suma počinise Mlječici veliku štetu na Krasu i po Istri. Između ostaloga opljačkani su i popaljeni franjevačka opatija Sv. Jakov, današnja opatija, zatim Lovran i Mošćenice. Sjećanje na ove surovosti još živi u

narodu, a još i danas zle ljude nazivaju tamo „Benečani“, t. j. „Venecijanci“ — Mlječici.

Sjećajte se Crvenog križa!

MALI OGLASNIK.

400.000 kruna u zlatu može se dobiti 1. travnja, ako se narudi jednu tursku srećku iz godine 1870. plativu u 58 mjesečnim obrocima po K 6.— Naručbe prima se u Kreditnom i eskomptnom društvu, trg Kustoca br. 46.

Svakovrstne pisarničke potrepnosti

za

urede, privatnike, trgovce
itd.

preporuča na debelo i drobno

PAPIRNICI

Jos. Krmpotić - Pula

LAFKADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Već kao koloristično i risarsko djelo je taj komad od neprocjenjive vrijednosti. Promatraš li sliku pozornom, otkrit ćeš sa začuđenjem, da svi oblici i sjene sastoje iz jednoga čarobnjakog teksta kineskoga obilježja, koji je tako risan, da ga može samo najoštrije oko razabirati.

Taj tekst je cio tekst dvaju znamenitih Sutra, Kwammu-ryo-ju-kyo i Amida-kyo, koji nijesu veći od mulinih nogu. Sve jače tamne crte lika kao i rubovi Buddhinog ruha su sastavljeni od mnogo tisuća puta ponavljajućih se pismenih znakova svete zakletve Shin-Shu: „Namu Amida Butsu!“ Beskrajni neumorni posao i pun strpljivosti ljubeće vjere u jednom hramu iz prastarih vremena.

Drugom zgodom je sklonio jedan od mojih djaka svoga oca, da mi donese jednu krasnu Konfuziusovu statuu, koja potiče iz vremena dinastije Minga. Uvjeravali su me, da je kip po prvi put odstranjen iz kuće svoga posjednika, samo da ga meni pokažu. Do toga vremena su morali i mogli znatiželjnici, kip samo u vlasnikovoj kući pogledati. Doista je prekrasno umjetničko djelo iz bakra. Oblik odgovara bradatomu i smiješaćemu se staromu čovjeku, koji prstima gestikulira i usnice na pola otvorio kao da s kime razgovara. Na nogama su mu lijepe kineske cipelice, a njegovo licalasasto odijelo je ukrašeno mističnom slikom Phöniksa. Precizna izradnja sviju detalja reči bi, da je majstorsko djelo kineske ruke. Svaki zub,

da, svaka pojedina kosa, izgledaju kao da su neniženi za kakav poseban studij.

Drugi jedan učenik me je poveo u kuću svoga rođjaka, da mi pokaže jednu drvenu mačku, koju je izrezao glasoviti Hidasi-Jingoro. Vrebajuća i šuljajuća se mačka odgovara istini tako, da vele, da su se žive mačke pred njom plašile i zgrbljenih ledja na nju zapuhavale.

*

Pa ipak sam osvjedočen, da imade u Metsue umjetnika, koji bi bili kudri još krasniju mačku stvoriti. Između njih je časnii Arakawa Junosuke, koji je za Daimya u Izumo u Tempora (1830. do 1844.) izradio najizabranije stvari, i s kojima sam se upoznao pomoću jednoga od mojih učenika. Neke večeri donio mi je u rukavu sakrivenu glavu bez tijela — mjesto ljelja je bila male na dražesna oprava, koja je o vratu lutke visjela. Kada je Arakova Junosuke s lutkom manipulirao, činilo se, kao da ista živi. Odzda je naličila glava glavi starca, a lice je bilo smiješće se lišće djeteta. Kakogod si glavu okrenuo izgledala je tako smiješnom, da se nijesi mogao uzdržati od smijeha. Lutka predstavlja kirakubo, a to znači čovjeka, koji je nedužan i bez ikakve zlobe te se ne pušta od briga napastovati. Nije originalno djelo, nego je kopija jednoga slavnoga originala, čiju je povjest Arikava iz drugoga rukava izvukao i za me ju dao prevesti. Ta mala pripovijetka prikazuje pripristi japanski život i način mišljenja u prijašnjim stoljećima.

„Prije 260 godina učinio je tu lutku slavni producent No-masku u Kyoto za cara Go-midzu no O (1612.—1629.). Car je običavao staviti lut-

ku svake večeri kraj svoga jastuka, jer on ju je veoma volio i napisao o njoj sljedeću pjesmu:

Yo no noka wo
Kiraku ni kurase
Nani goto mo
Omoeba omou
Omowaneba kozo.*

Iza careve smrti došla je lutka u ruke princa Konoje, u čijoj obitelji se još i danas nalazi.

Prije kakvih stotinu i sedam godina, dala je ondajšnja ex-carica sa svojim posmrtnim imenom Saikwa Monin učiniti jednu kapiju, i tu kapiju je držala uvijek u svojoj neposrednoj blizini.

Prije smrti dobre carice dobila je lutku jedne dvorska gospodja, čije ime je nepoznato. Ta si je gospodja dala kasnije s nepoznatih razloga odrezati kosu, postala je buddhističnom davnom i poprimila ime Shingyo.

Nekomu čovjeku, koji je duvnu Shingyo poznao i koji se zvao Kondo-yu-hakoin Hokyu iskazali su čast i darovali mu tu lutku.

Mene, pisca ovoga dokumenta, spopane jednoga lijepoga dana bolest prouzročena melankolijom. Moj prijatelj Kondo-yu-hako-in-hokyu me posjeti i tom prilikom mi reče: „Ovdje imam nešto, što će te ozdraviti“. On skoči do kuće i doskora se povraći s lutkom, te ju ostavi kod mene za neko vrijeme. Položi ju kraj mog jastuka, da ju mogu promatrati i uživati u njezinom obrazu. Naknadno sam pohodio duvnu Shingyo, koju imade čast sada poznavati, i napisao sam pripovijetku o lutki i opjevao ju.

(Od prilike prije devedeset godina datirano: bez potpisa.)

(Nastavak slijedi.)